

Nr 213.

Av herr **Johanson, Karl Emil**, och herr **Domö**, i
anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändrad lydelse av 17 och 37 §§ lagen den 6 juni 1930 (nr 251) om kommunalstyrelse på landet m. m.

I Kungl. Maj:ts proposition nr 89 ha föreslagits vissa ändringar i lagen om kommunalstyrelse å landet och lagen om församlingsstyrelse, vilka ändringar främst åsyfta att tredje ordinarie kommunalstämman och kyrkostämman skola hållas å sön- eller helgdag, dock ej juldag. Lagförslagen motiveras därmed, att erfarenheten skulle ha ådagalagt ett behov av laglig garanti för att decemberstämmor hållas å sådan dag, då de röstberättigade av sitt arbete ej äro förhindrade att närvara; då decemberstämman hade att besluta om dag och tid för övriga stämmor, skulle förläggandet av decemberstämman till icke söckendag även vara en garanti för att övriga stämmor ej komme att förläggas till tider, som skulle göra det svårt för de röstberättigade att infinna sig och utöva sina medborgerliga rättigheter.

För vår del finna vi i likhet med departementschefen det angeläget att stämmorna hållas å sådan tid, att de röstberättigade verkligen beredas tillfälle att allmänt deltaga i socknens kommunala eller kyrkliga angelägenheter. Det framgår emellertid icke av de i propositionen förekommande uppgifterna, att hittills rådande praxis vid bestämmande av dag för stämmorna skulle ha givit anledning till större klagomål. Enligt departementschefen skulle missbruk endast »i vissa undantagsfall» ha förekommit; på ett annat ställe yttrar departementschefen, att de fall, då stämmor utlysts till en för de förvävsarbetande olämplig tid, »till antalet torde hava varit få». Behovet av tvingande föreskrifter angående tidpunkten för decemberstämmornas hållande har också förnekats av t. ex. länsstyrelserna i Uppsala, Älvsborgs och Västmanlands län, och även från andra håll ha tvivelsmål om det nödvändiga i ifrågavarande skärpningar av lagstiftningen yppats. Vi vilja gärna hysa det förtroendet för våra kommunalmäns rättrådighet, att desamma — åtminstone sedan riksdagen två år å rad diskuterat frågan om åtgärder mot missbruk — skola vinnlägga sig om att förlägga stämmorna i enlighet med våra kommunala och kyrkliga författningars demokratiska anda till sådan tidpunkt, som möjliggör största möjliga anslutning från de röstberättigades sida. Vi dela därför den uppfattningen, att tillräckliga skäl ej förelagts för att riksdagen skall behöva taga ett sådant steg som det föreslagna med dess nya intrång i den kommunala självbestämmningsrätten.

Vi styrkas desto mera i denna uppfattning, som starka skäl kunna anföras mot att göra sön- eller helgdag till obligatorisk dag för decemberstämmorna. Framför allt kommer ett sådant lagstadgande att för många, icke minst å västkusten, uppfattas som ett vanhelgande av sabbatsfriden; en klok lagstiftning borde i enlighet med regeringsformens bud att »ingens samvete tvinga eller tvinga låta» åtminstone lämna någon möjlighet öppen att på annan dag än sön- eller helgdag hålla stämmorna i de kommuner, där majoriteten av befolkningen känner den laga förpliktelsen att hålla stämman på sabbaten som en samvetskränkning.

Även åtskilliga andra praktiska synpunkter kunna anföras emot den obligatoriska sön- eller helgdagsbestämmelsen. Såsom bland annat länsstyrelsen i Örebro påpekat och då man väl finge utgå ifrån att annandag jul ej kunde komma att användas som stämmodag, skulle den nämnda bestämmelsen leda till att stämmorna ibland måste hållas flera dagar före jul, vilket ej blott strede i många socknar mot gammal tradition utan även rent praktiskt måste innebära en olägenhet. Hittills ha många kommuner utlyst stämmorna till tredjedagjul, därest denna infallit på söckendag, eljest fjärdedagjul; åtminstone i rena jordbrukskommuner torde tredjedagjul ej utnyttjas som arbetsdag, varför några svårigheter ej torde möta t. ex. jordbruksarbetare att då infinna sig till stämmorna. Det föreslagna lagstadgandet skulle dock i framtiden omintetgöra denna kanske djupt rotade sedvänja, liksom den också skulle omöjliggöra att stämmorna hölles på en lördagseftermiddag, trots att väl både industriens och jordbrukets anställda då torde ha ledigt och trots att stämoberättigade kanske allmänt hellre önskade lördagseftermiddagen såsom tid för stämmorna än sön- eller helgdag. Som ytterligare ett skäl mot den obligatoriska sön- eller helgdagsregeln kan slutligen anföras, att denna ofta skulle omöjliggöra för en präst med gudstjänstskyldighet i mer än en församling att bevista årets viktigaste kyrkostämma, något som måste vara en oformlighet gentemot prästen och till ohägn för församlingslivet.

Då vi sålunda finna dels att behovet av ifrågavarande lagändring ej är tillräckligt styrkt, dels att ändringen är ägnad att medföra både principiella och praktiska olägenheter, hemställa vi,

att riksdagen måtte avslå propositionen nr 89.

Stockholm den 24 februari 1937.

K. E. Johanson.

Fritiof Domö.
